

**Museumpark 25
3015 CB Rotterdam
The Netherlands
+31 (0)10 440 12 00**

**Kamer van Koophandel
Chamber of Commerce
54584353**

**info@nieuweinstituut.nl
www.nieuweinstituut.nl**

Aan: Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed /
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16478 | 2500 BL Den Haag

Onderwerp: Antwoord en reflectie van het Nieuwe Instituut op het rapport 'Beheer rijkscollectie Nieuwe Instituut. Rapport Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed' maart 2026

Rotterdam, 19 mei 2026

Geachte heer Laurens Schouten,

Op 3 en 4 februari 2026 ontvingen wij uw senior inspecteurs, mevrouw [REDACTED] en mijnheer [REDACTED], die de werking van het Nieuwe Instituut uitvoerig inspecteerden wat betreft de zorg voor en het beheer van de Rijkscollectie voor Nederlandse Architectuur en Stedenbouw. Zij deden dit volgens het Toetsingskader Beheer collecties Erfgoedwet dat ons op voorhand werd meegegeven.

Algemene reflectie op het visitatieproces

Nieuwe Instituut, en de afdeling collectie in het bijzonder, heeft de visitatie als grondig en bijzonder leerrijk ervaren. De afdeling heeft ter voorbereiding van de visitatie de verschillende procedures inzichtelijk gemaakt voor de inspecteurs. De medewerkers van de afdeling Collectie werden vervolgens ondervraagd over verschillende aspecten van de werking. De gesprekken waren uitvoerig en medewerkers voelden zich gehoord door de inspecteurs wat betreft hun professionele inzicht. Ook de steekproeven en het bezoek aan de externe locatie Open Maquettedepot bij de Van Nellefabriek droegen hieraan bij.

Voorafgaand aan de aflevering van het finale rapport heeft het Nieuwe Instituut een 'Conceptrapport ter verificatie' op 12 maart 2026 ontvangen. Op dit conceptrapport is via Hoofd Collectie op 26 maart feedback gegeven die in grote mate is meegenomen in het finale rapport. Hierdoor kan het Nieuwe Instituut in grote lijnen instemmen met de aanbevelingen die in het rapport worden gemaakt.

Collectieplan als basis voor het toekomstige beheer van de Rijkscollectie

De belangrijkste aanbeveling uit het finale inspectierapport is om een nieuw Collectieplan te schrijven, wat de organisatie onderschrijft en in het jaarplan 2026 is opgenomen. De Inspectie beveelt aan om in dat Collectieplan alle opgaven inzichtelijk te maken van nog te registreren, conserveren en te digitaliseren collectie-onderdelen. Hierbij vraagt de inspectie om ook realisatietermijnen en benodigde middelen bij de doelen op te nemen. Het Collectieplan moet een analyse van de risico's bevatten, met bijhorende maatregelen om deze te beheersen. Dit sluit aan bij de visie en planning van werkzaamheden van het Nieuwe Instituut wat betreft het nieuwe Collectieplan. Door de timing van de inspectie, kunnen de inzichten uit het rapport worden meegenomen in het nieuwe plan. Dit plan zal vanaf 2027 lopen over een periode van 5 jaar en zal de belangrijkste strategische doelen voor de collectie benoemen en vertalen naar operationele doelen met bijhorend tijdsplan.

Werkvoorraad, registratie en conserverings- en restauratieopgave

Het Inspectierapport gaat in op de werkvoorraad en erkent het onderscheid dat het Nieuwe Instituut maakt tussen deze werkvoorraad (te verwerken archieven binnen een redelijke termijn van 5 jaar) enerzijds, en achterstanden anderzijds. In het rapport wordt de aanbeveling gedaan om de achterstanden (analoog en digitaal) structureel aan te pakken. We erkennen dat deze achterstand de afgelopen jaren is toegenomen en zien het wegwerken van de achterstand als een belangrijke doelstelling. Nieuwe Instituut volgt daarbij de internationale richtlijnen wat betreft het verwerken en beschrijven van archieven. Om de achterstand versneld weg te werken binnen de huidige personele en financiële kaders, wil het Nieuwe Instituut onderzoeken of voor bepaalde archieven een snellere werkwijze denkbaar is. Dit zou gebeuren op basis van een grondige waardering van de betreffende archieven. Na diepgaande en nauwkeurige afweging - die uiteraard gedocumenteerd wordt - zal er een uitspraak worden gedaan per archief over het niveau waarop het geïnventariseerd zal worden. Nieuwe Instituut is benieuwd naar de visie van de inspecteurs op deze aanpak en kijkt ernaar uit hierover het gesprek te voeren.

In het Inspectierapport wordt een gelijkaardige opmerking gemaakt over de achterstand op het vlak van registratie. Ook deze achterstand erkent het Nieuwe Instituut, en ook hiervoor worden de doelstellingen van de komende jaren beslist en afgestemd op de waardering van de collectie. Ook hier geldt dat de ambitie en planning afgestemd wordt op een grondige waardenstelling om zo prioriteiten te bepalen. Vervolgens zal een dergelijk traject gefaseerd worden aangepakt, in de vorm van projectplannen met een duidelijke focus.

In het rapport wordt aanbevolen om op een haalbare wijze de conserverings- en restauratieopgave voor de archieven te bepalen die niet zijn meegenomen binnen Architectuur Dichterbij (2018-2025). Het museum heeft nu de kennis en ervaring om precies te kunnen inschatten waar het staat met deze archieven, en wat er aan werk (in mensen en middelen) ligt wanneer ook deze archieven verder geconserveerd, gerestaureerd en gedigitaliseerd zouden worden. Het museum benadrukt evenwel dat de selectie van de archieven die al dan niet zijn meegenomen in Architectuur Dichterbij goed afgewogen is bij de start van het programma. Daarbij werden de architectuurhistorische waarde van de archiefvormer en het oeuvre, de intrinsieke waarde van het archief en de hedendaagse onderzoekswaarde beargumenteerd. Gezien de vele uitdagingen waar het museum voorstaat, twijfelt het museum of het verantwoordbaar is dat aan deze aanbeveling prioriteit wordt gegeven binnen de bestaande financiële kaders.

De erfgoedinspectie wijst op de wisselende graad van de registratie van de fysieke staat. Wat betreft de fysieke staat van de boekerijen, wordt de achterstand meegenomen in het bibliotheekplan in 2026. Aan het einde van het project Architectuur Dichterbij zal ook de registratie van de foto's die hierin is meegenomen, in één beweging gerealiseerd worden. De registratie van de fysieke staat van de archieven is een werkpunt dat meegenomen wordt bij de toekomstige verwerking van archieven. Bij het maken van het Collectieplan zal grondig overwogen worden in welke mate de komende jaren de verdere registratie van de fysieke staat van de reeds verwerkte archieven opgenomen kan worden.

Depotcapaciteit en verwerving

Nieuwe Instituut waardeert de erkenning van de Erfgoedinspectie voor de inspanningen die het Nieuwe Instituut deed om de depotcapaciteit op lange termijn veilig te stellen. Nieuwe Instituut heeft zich hiervoor geëngageerd in een partnerschap met andere Rotterdamse erfgoedinstellingen die gezamenlijk met de Gemeente Rotterdam het Collectiecentrum Rotterdam ontwikkelen en zullen gebruiken. Daarnaast erkent het rapport dat het museum voor een grote opgave staat op het vlak van verwerving van archieven aangezien een belangrijke generatie architecten, door sommigen de 'gouden generatie' genoemd, archieven zal aanbieden. In het najaar van 2026 zal het Nieuwe

Instituut een nieuwverzamelbeleid presenteren waarin wordt toegelicht welke inhoudelijke focus en methodieken het zal hanteren om de archieven vanaf 1980 te verwerven. Het verzamelbeleid heeft als inzet om de verwerving van deze archieven beheersbaar te maken door meer in te zetten op selectie, samenwerking en nieuwe verzamelmethodeken die in de brede erfgoedsector ingang vinden.

In dit kader is Nieuwe Instituut opgetogen dat de inspecteurs erkenning geven aan de complexiteit van de Rijkscollectie architectuur en stedenbouw die niet statisch is, maar gestaag groeit en voortdurend in relatie staat met de hedendaagse ontwerp praktijk. Bovendien vervangt de digitaliseringsopgave het analoge collectiebeheer niet, maar ze betekent integendeel een bijkomende uitdaging en opgave. Dat betekent concreet dat naast de groei van het fysieke depot (in de vorm van de samenwerking binnen CCR) ook het digitale depot en de collectie IT (zowel voor het gedigitaliseerde collectiemateriaal, de collectiedata als de digital born archieven) gepaste financiële en personele ondersteuning behoeven.

Veiligheid

Het rapport stelt vast dat het museum maatregelen neemt om de behoudsrisico's voor de collectie te beheersen. De inspectie heeft geen indicaties gevonden voor knelpunten in de bewaaromstandigheden, behalve het ontbreken van een noodstroomvoorziening en de depotcapaciteit die op termijn ontoereikend kan zijn maar waarop het museum heeft geanticipeerd middels een deelname aan het Collectiecentrum Rotterdam. De inspecteurs kaarten aan dat een risicoanalyse voor de collectie ontbreekt.

Er bestaan bij het Nieuwe Instituut verschillende plannen voor veiligheid en er wordt tweemaal per jaarjaar een risicoanalyse uitgevoerd. Het is de wens dit meer integraal aan te pakken en de vraagstukken voor de collectie hier structureel onderdeel van uit te laten maken. Niet in de laatste plaats omdat de uitdagingen de afgelopen jaren flink zijn toegenomen, waaronder oorlogsdreiging (cyber en fysiek), klimaatdreiging en cybercriminaliteit. De uitkomsten en mitigatie ervan zullen onderdeel uitmaken van het Collectieplan. Daarbij geeft het museum er zich rekenschap van dat dit een opgave is die niet alleen door de afdeling Collectie opgenomen zal worden, maar in de breedte van de hele organisatie. Het bedrijfsnoodplan en het Collectie Hulpverleningsplan kunnen zo op elkaar aangesloten worden.

Bibliotheek

Het inspectierapport gaat in op het ontbreken van een strategie en operationeel plan voor de bibliotheekcollectie. De inspectie geeft aan dat het verschil tussen boekerijen (antiquarische boeken) en andere bibliotheek duidelijker gemaakt moet worden in de registratie. Deze aanbeveling zal meegenomen worden in de strategie en het operationeel plan voor de bibliotheekcollectie (in 2026). In de context van het opstellen van het collectieplan zal dit punt ook mee worden genomen.

Toegankelijkheid

Nieuwe Instituut waardeert dat de Erfgoedinspectie de inspanningen van het museum om de collectie toegankelijk te maken als innovatief benoemt. Die innovatieve insteek is gerelateerd aan het project Architectuur Dichterbij (2018-2025) waarbij grote delen van de collectie systematisch beter zijn geconserveerd, geregistreerd en gedigitaliseerd. Dit heeft de toegankelijkheid van de collectie sterk vergroot via het collectieplatform. Na de afronding van Architectuur Dichterbij in 2025, is 2026 is het eerste jaar waarin de afdeling Collectie terug in een reguliere modus van conservatie, registratie en digitalisering komt. In deze reguliere werking wordt in het Jaarplan Nieuwe Instituut bepaald welke prioriteiten er binnen de digitalisering gesteld worden om de collectie digitaal toegankelijk te maken. Daarbij houdt het museum ook rekening met de exponentiële toename van kosten die digitalisering met zich brengt op het vlak van Collectie IT, datamanagement en digitale storage. Deze gestegen kosten zijn na afronding van het project Architectuur Dichterbij helder in beeld bij het museum.

Naast de digitale toegankelijkheid wordt de collectie toegankelijk gemaakt in de studiezaal, in de samenwerking met de TU Delft en met andere nationale en internationale onderzoeksinstituten en in de publiekswerking van het museum en via een genereus bruikleenbeleid in binnen- en buitenland. Het museum wenst het belang van deze brede benadering van toegankelijkheid van de collectie te beklemtonen voor de werking van het Nieuwe Instituut dat zich als een naar buiten gericht museum profileert en zich hierin steeds verder wil ontwikkelen. Nieuwe Instituut ziet de bekendmaking van de collectie hiervoor als een unieke basis.

Ter uitgeleide

Samenvattend heeft Nieuwe Instituut de inspectie als zeer leerrijk ervaren, en kwam de doorlichting op het juiste moment voor het Nieuwe Instituut. Nieuwe Instituut, en in het bijzonder de afdeling Collectie, wenst de inspecteurs te danken voor de grondigheid en precisie waarmee ze aanbevelingen en aandachtspunten hebben geïdentificeerd. In 2026 werkt de afdeling Collectie aan een nieuw Collectieplan, waarin de aanbevelingen van de inspectie op het vlak van digitalisering, risicobeheersing, verwerving, registratie, conservering en verwerking kunnen meegenomen worden. Wel wenst het museum te beklemtonen dat de afdeling Collectie met zijn sterke erfgoedprofessionals doordachte en goed beargumenteerde keuzes zal maken binnen de huidige financiële kaders, keuzes die in het Collectieplan toegelicht en beargumenteerd zullen worden.

Met vriendelijke groeten,

Yesomi Umolu, Algemeen en Artistiek Directeur

Aukje Bolle, Algemeen en Zakelijk Directeur

